

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 90. Vtrum Verbum diuinui producat per actionem locutiua, Spritus Sanctus per actionem spiratiua.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

seu Verbum, per secundam producitur volitio, siue amor, ad quem concurret etiam cognitio, siue Verbum, & proportionaliter in Deo per primam productionem producitur Filius, & per secundam à Patre, & Filio producitur Spiritus Sanctus, in eoque terminantur processiones ad intra, idcirco Filius per quamdam appropriationem, & analogiam dicitur esse Verbum, & procedere per intellectum, Spiritus Sanctus dicitur esse amor, & procedere per voluntatem, licet propriè uterque procedat immediatè per naturam.

8. Sed contra, nam sequeretur Filium Dei non esse propriè Verbum, quod repugnat communi doctrinæ SS. Patrum.

9. Infertur primo secundam Personam esse imaginem producentis, tertiam non esse imaginem producentis. Ratio est, quia Verbum, siue intellectio producta est imago obiecti, à quo procedit; amor autem non est imago obiecti, sed est quædam unio cum obiecto amato, ut magis explicabitur quæst. 98. in qua etiam afferretur ratio, quare productio Verbi sit generatio, ac Verbum sit propriè Filius; productio Spiritus Sancti non sit generatio, ac Spiritus Sanctus non sit Filius.

10. Infertur secundò, quod licet Verbum diuinum repræsentet omnia, quæ Deus Pater intelligit, tamen non est imago omnium repræsentatorum, sed solius Patris est imago, creaturarum non est imago, sed exemplar. Ratio est, quia quod ita repræsentat obiectum, ut ab ipso, & ad ipsius imitationem procedat, est imago talis obiecti: quod autem ita repræsentat obiectum, ut à tali obiecto non procedat, sed potius obiectum procedat ab ipso, & ad imitationem ipsius, non est imago, sed exemplar talis obiecti; sed Verbum diuinum ita repræsentat Patrem, ut ab ipso, & ad imitationem ipsius procedat, creaturas verò ita repræsentat, ut creaturæ procedant à Verbo, & ad imitationem Verbi, Verbum verò non procedat à creaturis, neque ad imitationem creaturarum; ergo &c.

11. Infertur tertio Verbum diuinum esse Verbum solius Patris, ut dicentis; at esse Verbum non solius Patris, sed etiam Spiritus Sancti, & creaturarum, imò omnium intelligibilium, ut dictorum. Probatur: nam Verbum illius est ut dicentis, à quo dicitur, & producitur: at illius est ut dicti, quod per Verbum dicitur; sed Verbum diuinum ita dicitur, & producitur à solo Patre, ut Pater per Verbum dicat non solum se ipsum, sed etiam Spiritum Sanctum, & omnia, quæ intelligit; ergo &c.

12. Infertur quarto, quare cum Verbum græcè dicatur logos, quod non solum potuisset verti *Verbum*, sed etiam *sermo*, tamen latine vocetur potius Verbum, quam sermo. Ratio est, quia *sermo* significat orationem eo npositam, *Verbum* autem significat aliquid simplex; ergo quia Verbum diuinum est simplicissimum, Latini communius vocant illud

nomine Verbi, quam sermonis. Sapientia tamen 18. vocatur etiam *Omnipotens sermo*, ad significandum, quod est oratio perfecta, quæ Deus omnia dicit, & per ipsum omnia facta sunt, iuxta illud Psalm. 148. *Dixit, & facta sunt.*

13. Infertur quintò, quare secunda Persona vocetur Verbum, non autem cogitatio. Respondeo rationem esse, quia ut ex Augustino lib. 15. de Trinit. cap. 14. docet S. Thomas in cap. 1. Ioannis, Lect. prima, cogitatio significat conceptum quemdam inquisituum, imperfectum, & nondum formatum; Verbum autem significat conceptum perfectum, & iam formatum per perfectam contemplationem veritatis; sed intellectus diuinus non format conceptus imperfectos, & inquisituos, sed conceptum perfectissimum, & comprehensuum veritatis; ergo in Deo non datur cogitatio, sed Verbum. Ideo Augustinus lib. 5. de Trinit. cap. 14. dicit: *Ita dicitur Verbum Dei, ut cogitatio non dicatur, ne quid quasi volubile credatur in Deo.* Dictum autem illud Anselmi: *Dicere summo spiritui nihil aliud est, quam cogitando intueri*, improprium est, ut notat S. Thomas loco citato.

14. Ad 1. distinguo maiorem: virtus producendi sibi simile conuenit rebus corporeis per naturam, non autem per intellectum, & voluntatem, concedo: rebus omnino incorporeis, nego: concedo minorem; & nego consequentiam, ac retorqueo argumentum. Solæ res corporeæ producant sibi simile per naturam, non autem per intellectum, & voluntatem: Angeli, qui sunt omnino incorporei, nihil aliud sibi simile possunt producere, quam Verbum, siue intellectionem sui ipsius, licet nec Verbo, neque amori possint communicare suam naturam substantialem, ideoque Angelus non potest producere Verbum, quod sit ipse Angelus, & amorem, qui similiter sit Angelus: sed Deus est omnino incorporeus; ergo non aliud sibi simile producit, quam Verbum, licet in hoc excedat Angelum, quod Verbo, sicut etiam amori communicat suam naturam substantialem, adeoque Deus producit Verbum, & amorem, qui sunt Deus, & vnus Deus cum producente, ut explicabitur infra quæst. 95.

16. Ad 2. Argumentum petit, ut declaretur, quo pacto, & quo actu intellectus, & voluntatis, producat Verbum, & Spiritus Sanctus, quod est ex professo explicandum quæst. sequenti.

QVAESTIO LXXXX.

Virum Verbum diuinum producat per actionem locutinam, Spiritus Sanctus per actionem spiritaliam?

1. **V**ideretur, quod non: primò quia ex Aristotele 9. Metaph. text. 16. hæc est differentia.

ferentia inter actiones transeuntes, & actiones immanentes, quod per actiones transeuntes producit terminus distinctus, per actiones immanentes non producit terminus distinctus: ex. gr. per actionem calefactiuam, quæ est transiens, producit calor, per actionem videndi, quæ est immanens, non producit terminus distinctus à visione; sed actio loquendi, & spirandi in Deo sunt actiones immanentes; ergo Verbum, & Spiritus non essent termini distincti à talibus actionibus: quod est absurdum, & contra omnes Theologos, ut infra explicabitur.

2. Secundò ex eodem Aristotele 1. Ethic. cap. 1. quando per actionem producit terminus distinctus, talis terminus est finis actionis, & est nobilior actione: ex. gr. quia per ædificationem producit domus, ipsa domus est finis ædificationis, etque nobilior actione ædificatiua; sed absurdum est, quod in Deo detur aliquid nobilior actionibus intelligendi, & amandi; ergo.

3. Respondeo, quod sicut productio caloris vocatur calefactio, productio frigoris vocatur frigefactio, sic productio Verbi intellectualis vocatur dictio, seu locutio intellectualis; sed Verbum diuinum, ut questione superiori ostensum est contra Durandum, est propriè Verbum intellectuale; ergo productio Verbi diuini est propriè dictio, seu loquutio intellectualis, ideoque Verbum producit, dicendo, ut contra Durandum docent omnes Theologi. Productio amoris, seu Spiritus Sancti caret nomine proprio visitato apud scriptores profanos, & à Patribus, & Theologis vocata est spiratio. Ratio est, quia qui spirat, emittit à se flatum, & spiritum cum quodam motu, & impetu; sed amor importat quemdam motum, quemdam impetum, & quandam inclinationem in obiectum; ergo congruè amor à Deo productus dictus est spiritus, productio autem amoris vocata est spiratio: ideoque Christus Ioan. 20. *Insufflauit, ac dixit: Accipite Spiritum Sanctum*, ad significandum, quod Spiritus Sanctus procedit per actionem spiratiuam. Proportionaliter ad significandum, quod Verbum procedit per actionem locutiuiam, Sapientia genita, quæ est ipsum Verbum, Ecclesiastici 24. de se ipsa dicit: *Ego ex ore altissimi prodixi*, nomine oris significans intellectum Patris, à quo ab æterno prodit Verbum.

4. Ad 1. Differentia inter actiones transeuntes, & immanentes est, quod per omnes transeuntes producit terminus distinctus, at non per omnes immanentes. Caterum non repugnat, ut per aliquam actionem immanentem producat terminus distinctus. Pater: nam in sententia satis recepta actus vitales videndi, audiendi, intelligendi &c. sunt qualitates absolutæ, quæ producuntur per actiones modales distinctas; tales autem actiones modales sunt immanentes, siquidem nihil producant extrà agens, & tamen per illas producuntur termini distincti.

Licet igitur hoc, quod est: *Intelligere, exprimendo imaginem obiecti intellecti, & amare, producendo inclinationem in obiectum amatum* sint actiones immanentes, tamen per ipsas possunt produci Verbum, & Spiritus Sanctus distincti ab actionibus dicendi, & spirandi.

5. Ad 2. distingo maiorem: cum per actionem ex indigentia producit terminus distinctus, talis terminus est finis actionis, & est nobilior actione, concedo: cum producit ex abundantia, nego: distingo eodem pacto minorem; & nego consequentiam. Quando per actionem producit terminus distinctus, non ad hoc, ut agens, & actio perficiatur, sed purè ad hoc, ut agens per actionem communicet termino producto totam perfectionem, quam habet, terminus non est nobilior actione, sed est æquè nobilis, ac actio, cum eandem nobilitatem, & perfectionem, quam agens, & actio habent aliundè, terminus habeat per actionem; sed Deus producit Verbum, & amorem ex abundantia, ut magis explicabitur qu. 92. n. 13. ergo.

Q V A E S T I O XCI.

*Verum in Deo intelligere, & amare sint forma-
liter idem, ac dicere Verbum, & spirare
amorem, ita ut omne intelligens
dicat Verbum, omne amans
spiret amorem?*

1. Videtur, quod sit idem: primò quia in creaturis omne intelligens producit Verbum mentale, & omne amans producit amorem; ergo etiam in Deo.

2. Secundò si dicatur, quod præter intelligere, & amare essentialiter, quæ nullo pacto distinguuntur obiectiue, & sunt communia tribus Personis, datur intelligere notionale, quo producit Verbum, & amare notionale, quo producit Spiritus Sanctus: & quia solus Pater intelligit notionaliter, Pater autem, & Filius notionaliter amant, ideo solus Pater producit Verbum, Pater autem, & Filius producant Spiritum Sanctum, siue amorem: contrà est primò, quia non potest explicari, quo pacto actus essentialiter differant à notionalibus. Secundò quia sicut ponitur in Deo duplex intellectio, & duplex amor, alter essentialis, alter notionalis, sic posset poni duplex omnipotentia, duplex bonitas, duplex immensitas &c. altera essentialis, altera notionalis, quod est absurdum. Tertiò quia sicut in creatis non datur duplex intelligere, & duplex amare, alterum essentialiter, alterum notionale, sic non datur in Deo.

3. Tertiò si dicatur cum Scoto, quod duplex datur actus intellectus, alter essentialis, & communis tribus Personis, qui est ipsum intelligere, alter notionalis, & proprius Patris, qui